

Vader en zo

"Wat ik me als eerste herinner? Nou, ik ben eerlijk gezegd nogal geschrokken van al die echtscheidingen. Het gemak waarmee sommige mannen daarover praatten..." Ruim een half jaar na ons weekend kost het Tim geen enkele moeite er weer in te komen. Met Jasper heeft hij het prima naar de zin gehad en met Erik, z'n jongste zoon, wil hij de volgende keer zeker weer van de partij zijn. Maar die onverwachte konfrontatie met andere vader-zoon-verhoudingen, dat ijkt nog lang na.

Dat geldt trouwens ook voor mij. Ik heb moeten leren m'n denk-sjabloon van het klassieke gezin los te laten. Want een derde van de jongens op een vader & zoon-weekend blijkt niet bij hun biologische vader te wonen. Op hun 12e hebben ze al heel wat voor de kiezen gehad. Soms is de situatie thuis erg ingewikkeld. Tegelijk word ik nogal eens verrast, aangenaam verrast, als ik na een Almere-weekend de vaders opzoek.

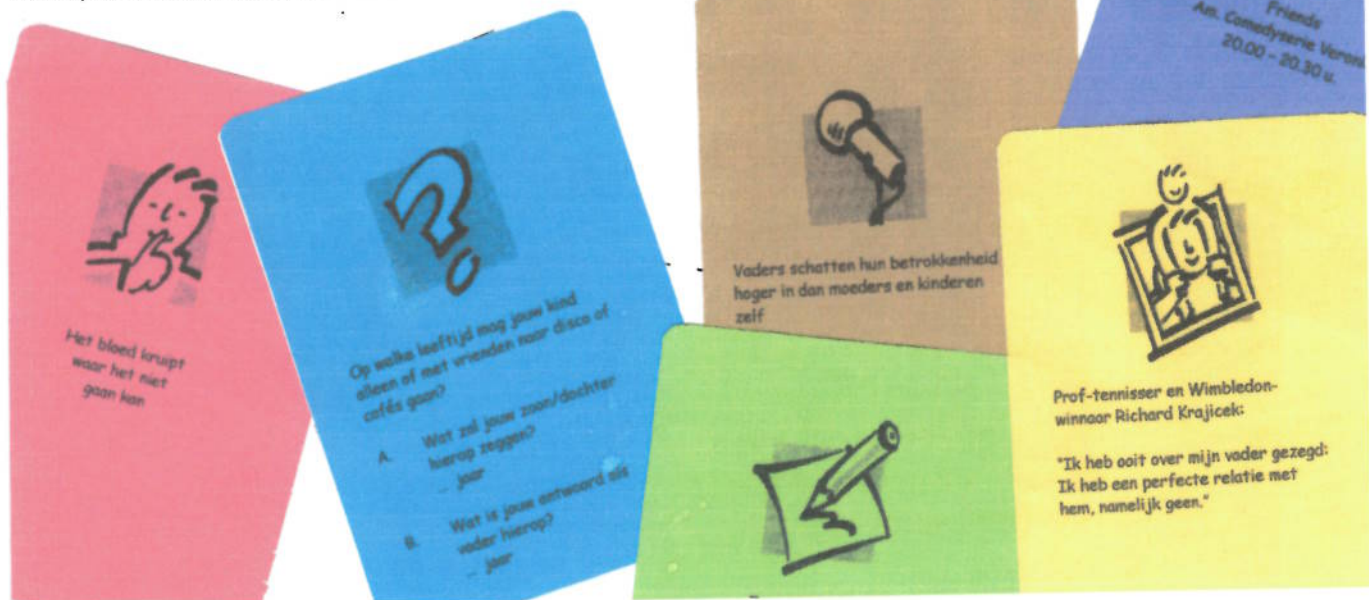
- # Karel, sinds 3 jaar getrouwd en daarmee tegelijk vader geworden van twee tieners, vindt het meer dan logisch, dat de oma van z'n beide tieners een paar week bij hen komt logeren. "Natuurlijk helpen we haar om te verhuizen, haar eigen zoon laat haar stikken. Nee Jos, laat ik maar niet beginnen over Hetty's ex."
- # Menno zet zich voluit in om het komende vader-dochter-weekend van de grond te tillen. Sinds zijn scheiding wonen Martin en Carin bij zijn vorige vrouw. Het afgelopen weekend hielp hem de band met Martin weer aan te trekken en dus moet het weekend met Carin ook een succes worden. Inmiddels heeft hij de vaders van drie van haar vriendinnen zover dat ze komen.
- # Jaap is naar eigen zeggen "in het weekend gerold." Zijn vrouw las erover in de krant en had Jaap en Berry dezelfde avond opgegeven. En ook al overkwam het Jaap, hij heeft veel plezier gehad met z'n stiefzoon en maakt nu andere mannen enthousiast. "Meteen doen!" Niet alleen hij denkt er zo over, Berry beëindigt z'n brief aan mij met: "Voor de rest was het gewoon gezellig," en dan met koeieletters, "en jullie zijn aardige lui hoor."

zaterdagmiddag 3 juli 1999 - de aanleiding

Wat ik mij als eerste herinner? Eén man, Richard. Door hem is er nu het *Vader en zo*-spel. Dat kwam zo. Met de zoon van zijn vriendin was Richard naar ons weekend gekomen. Hij voelde zich onwennig in het begin, maar begon zich gelukkig steeds meer thuis te voelen. Zaterdags, tijdens de werkgroep-sessie, ging het toch niet goed. Richard hield afstand, bleef zwijgen. "Ik ben geen prater" legde hij later uit, maar ik vroeg me af: 'Hebben Bob en ik het wel goed gedaan? Kwamen we te dichtbij?' Ik denk van wel en het broeden op een alternatief was begonnen. Het moet lossier, diffuser, opener. Niet bedreigend of te serieus. Wél over vaderschap, maar dan indirecter. Alleen hoe?

ergens in november 1999 - de idee

Een spel! Plotseling, tijdens het lezen van Philipp Kohnstamms boek, viel het kwartje.

In *Persoonlijkheid in wording* schreef Kohnstamm: 'Het spel is het voor ieder mens toegankelijk middel om de rechten van het emotionele te handhaven tegenover eenzijdige ontwikkeling van intellect en nuttigheid.' Deze volzin lichtte onverwachts op: Spel... voor ieder toegankelijk... emotionele tegenover intellect... Ja, spelend ontdekken, dat is het!

Mijn eerste, globale spel-concept werd door Bob, Dick, Peter en Ria welwillend aangehoord en direkt daarna in stukken gezaagd. "Als je nou eens...", "Wat we ook zouden kunnen doen..." Hun gretigheid overviel me en vrij snel hadden we dan ook een spel-opzet te pakken:

- evenveel pionnen als spelers, zodat iedereen betrokken raakt,
- op het spelbord starten op de ieder-voor-zich-cirkel, maar erna verder via de samen-onderweg route,
- met 6 soorten opdracht-kaarten is er een ideale mix van denk-, doe- en praat-vaardigheden die spelenderwijs worden aangesproken,
- een zandloper houdt de vaart erin en voorkomt dat iemand een monoloog afsteekt,
- de speciale dobbelsteen garandeert het spelkarakter, het puur willekeurige van de uit te voeren opdrachten stelt iedereen voor verrassingen.

En dan ook nog maar een terloopse, lichtvoetige spelnaam als *Vader en zo*. Dat suggereert iets on-afs. Prima. Vaderschap is nu eenmaal geen keurig afgebakend thema.

vrijdagmorgen 10 maart 2000 - de eerste toets

Het was Tim ontgaan, dat Richard niet meekwam tijdens de werkgroep. Als ik hem het spel toon en om een reactie vraag noteer ik z'n snelle associaties: "Kleurig. Veel variatie. Goed voorbereid. Dat speelse is niet zo bedreigend. Prikkelde de nieuwsgierigheid. Ieders aandacht wordt erdoor getrokken. Ja, spreekt tot de verbeelding." Anders dan Richard kan Tim uitstekend z'n woordje doen. Hij geeft leiding aan 150 man bij een IT-bedrijf, dus hij moet wel. Maar het verrassende voor mij uit dit gesprek is, dat ook hij zich uitstekend in zo'n spel zou kunnen vinden. "Discussiëren, dat hoeft voor mij niet zo. Ik ben een doener." Na dit gesprek en een paar keer proefdraaien, komt de echte toets over een paar week. Als alles gaat zoals ik hoop komen we 20 mei met een nieuwe club mannen uit Almere spelend aan de praat. Dan verwacht ik ook antwoord te moeten geven op de vraag, die Tim mij stelde: "Wat wil je bereiken met dit spel?"

en dan zaterdagmiddag 20 mei 2000 - het effect?

Want ja, een spel? Wat is het doel? In welk kader past het? Typisch mannelijk, denk ik, zulke vragen. Nuttigheid, Kohnstamm had wel gelijk. Enkel ontspanning en plezier, da's vermoedelijk te mager voor veel vaders. Al zal ik Kohnstamm in mei niet aanhalen, hier citeer ik nog even de vervolgzin, want dat snijdt hout. '...middel om de rechten van het emotionele te handhaven tegenover eenzijdige ontwikkeling van intellect en nuttigheid. Het leert tegenover deze beide, die altijd in dienst van een (nooit bereikte) toekomst staan, aan het heden zijn waarde te geven.'

Precies! In die sfeer ga ik het introduceren. "We zijn hier, nu, met onze dochters. 't Is een kans dit weekend te benutten in het contact met hen. Wat gaat er in die meisjes om? En hoe zien we onze eigen rol als pa? Om de gedachten te stimuleren hebben we een spel ontwikkeld..."

Wat ik dus hoop te bereiken? 'n Relaxed geheel, vol kansen. Met een geanimeerde, prettige werkgroep is al veel gewonnen. Bovendien kan dit spel helpen bij persoonlijke bewustwording. Wie alleen al snuffelt in de stapel uitspraken van bekende Nederlanders kan zichzelf even de spiegel voorhouden: "Wat voor vader wil ik zijn?"

Violist en dirigent Jaap van Zweden:

"Mijn vader heeft nooit directe druk op mij uitgeoefend, hij was geen boeman, maar elke ontspanning was onmogelijk. Ik had eens geen zin in die viool. Zei hij: 'Geen zin? Dan heb ik ook geen zin.' Met een stalen gezicht pakte hij de telefoon om zijn werk af te bellen. Bluffen. Maar als kind voel je je goed klote."

Alexander Rinnooy Kan:

er waar je staat op kunt zegt Ida Gerhardt in een zo'n man. Een rots in de Wat ook wel weereens want die zijn erg jk. Mijn vader was een te uitgesproken ideeën."

Schrijfster Yvonne Kroonenberg zei:

Mijn vader minachtte me. Vond me een aanstelster, een dom tutje dat liever 'Narjolijntje van het pleintje' las dan echte literatuur. Die verachting heeft hij nooit onder stoelen of banken gestoken."

Geert Mak, schrijver van 'De eeuw van mijn vader' vertelde over de omgang met zijn vader:

"Ik weet wel dat we soms samen aan het wandelen waren en dat we allebei het idee hadden dat het er nu maar eens van moest komen. Maar dan wisten we van verlegenheid niet wat we moesten zeggen."

Atlete Nelli Cooman:

"Ik ben blij dat mijn vader mij nadrukkelijk met mijn beide benen op de grond hield. Als ik weer eens goed was geweest, zei hij tegen mij dat zijn vijf andere kinderen voor hem even belangrijk waren."

Cabaretier Paul de Leeuw:

"Ik wilde altijd al toneelspeler worden, maar mijn vader zei: 'E maar vijf acteurs in Nederland zo goed zijn dat ze ervan kunnen leven' - dus ging ik naar de lerarenopleiding."